

17.9.2008

Vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän asettaminen

Asettaminen

Maa- ja metsätalousministeriö on tänään asettanut työryhmän selvittämään vesihuoltolain ja siihen liittyvän lainsäädännön tarkistamistarpeet sekä valmistelemaan tarvittavat ehdotukset säädösmuutoksiksi.

Toimikausi

1.10.2008 - 31.10.2009

Tausta

Vesihuoltolaki (119/2001) tuli voimaan 1.3.2001. Lain tavoitteena on turvata talousveden riittävä saatavuus kohtuullisin kustannuksin sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemäröinti. Vesihuoltolaki sisältää säännökset muun muassa vesihuollon yleisestä kehittämisestä ja järjestämisestä, kunnan, vesihuoltolaitoksen ja sen asiakkaiden velvollisuuksista ja oikeuksista, vesihuollon kustannuksista ja maksujen määräytymisperusteista sekä laitoksen ja asiakkaan välisistä sopimuksista.

Maa- ja metsätalousministeriö on seurannut vesihuoltolain täytäntöönpanoa ja toimivuutta lain voimaantulosta lähtien. Osana seurantaa ministeriö teetti syksyllä 2006 laajan kyselyn, jossa kartoitettiin vesihuoltolaitosten, kuntien, viranomaisten ja keskeisten sidosryhmien näkemyksiä vesihuoltolain toimivuudesta. Seurannan ja kyselyn perusteella voitiin todeta, että vesihuoltolaki on yleisesti ottaen toiminut hyvin, eikä lain soveltamisessa ole ilmennyt suuria ongelmia.

Eräiden asioiden osalta lain säännöksiä näyttäisi kuitenkin olevan tarvetta tarkentaa tai tarkistaa. Tällaisia ovat muun muassa vesihuollon kehittämissuunnitelmien sisältövaatimukset ja suunnitelmien määräaikainen tarkistaminen, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen koskevan päätöksen sisältö, laitoksen ja kunnan vastuut hulevesien johtamisen järjestämisessä, menettelyt kiinteistöjen vapauttamiseksi velvollisuudesta liittyä vesihuoltolaitoksen verkostoon sekä vesihuollon maksujen yleiset määräytymisperusteet.

Vesihuollon erityistilanteisiin varautumista on selvitetty vesihuoltolain voimaan tulon jälkeen. Vesihuollon erityistilannetyöryhmän loppuraportissa (MMM 2005:7) ehdotetaan toimenpiteitä, joilla vesihuollon palvelujen tuottamista vaikeuttaviin ja vaarantaviin erityistilanteisiin voidaan varautua. Osa toimenpide-ehdotuksista edellyttää vesihuoltolain tarkistamista. Lisäksi joulukuussa 2007 alkanut Nokian vesiepidemia on tuonut esiin kasvaneen tarpeen vesihuoltolaitosten riskinarvioinnin ja varautumissuunnittelun parantamiseen. Säädöksiä valmisteltaessa tulee ottaa huomioon myös EU:ssa valmisteilla oleva juomavesidirektiivin tarkistaminen.

Vesihuoltolain voimassaolon aikana on käynyt ilmi, että laitosten perimät vesihuoltomaksut eivät kaikissa tapauksissa täytä vesihuoltolaissa säädettyä kustannuskattavuuden vaatimusta, mikä voi ajan myötä vaarantaa vesihuoltopalvelujen ylläpidon. Myös lain edellyttämästä maksujen tasapuolisuudesta ja kohtuullisuudesta on joissakin tapauksissa ollut epäselvyyttä. Lisäksi maksujen kohtuullisuuden arviointia vaikeuttaa se, ettei pääomalle säädetyn kohtuullisen tuoton arvioimiseksi ole käytössä yksiselitteisiä perusteita.

Vesihuoltolain mukainen viranomaisvalvonta ei ulotu vesihuollon maksuihin eikä siihen, onko maksujen määräämisessä noudatettu laissa säädettyjä yleisiä perusteita. Maksujen riittävyttä esimerkiksi korjaus- ja uusinvestointien turvaamiseksi ei voida valvoa myöskään muilla keinoilla. Vesihuoltolaitoksen asiakas voi saattaa maksujen kohtuullisuutta koskevan asian omalta osaltaan yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, mutta kynnys oikeusprosessin käynnistämiseksi on erityisesti kuluttajalle korkea, eikä asioita tietävästi ole tuomioistuimiin viety. Näistä syistä maa- ja metsätalousministeriö selvittää erikseen, olisiko tarpeen säätää sellaisesta valvonta- tai muusta menettelystä, jolla vesihuollon maksujen kohtuullisuus sekä toisaalta maksujen riittävyys ja maksutulojen asianmukainen käyttö vesihuoltopalvelujen turvaamiseksi voidaan varmistaa. Työssä hyödynnetään vesihuoltolaitosten taloudesta ja liiketoiminnan valvonnasta tehtyjä selvityksiä.

Vesihuoltolaitoksen laissa säädettyihin tehtäviin kuuluu yhdyskunnan hulevesien poisjohtaminen. Laitoksen hulevesi- ja muut viemäriverkostot ovat kuitenkin riittämättömät poikkeuksellisen runsaista sateista aiheutuvien vesimäärien johtamiseen. Suurten virtaamahuippujen tasaamiseen ja hulevesien hallittuun ohjaamiseen rakennetuilla alueilla tarvitaan ensisijaisesti maanpäällisiä rakenteita ja tulvareittejä. Hulevesien johtamisen tarpeeseen ja käytännön toteuttamistapaan voidaan merkittävästi vaikuttaa maankäytön suunnittelulla, joka on kunnan vastuulla. Myös tähän tarvittavien rakenteiden toteuttaminen ja kunnossapito ovat yleensä sellaisia yhdyskuntateknisiä tehtäviä, joista kunta vastaa. Näistä syistä on tarpeen selvittää mahdollisuudet hulevesien johtamisvastuun siirtämiseksi vesihuoltolaitokselta kunnalle. Samalla tulisi selvittää, edellyttääkö hulevesien hallintaa varten tarvittavien rakenteiden toteuttaminen sellaisia oikeuksia ja velvollisuuksia, joiden vuoksi maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntöä on tarpeen tarkistaa.

Tehtävä

Työryhmän tulee selvittää vesihuoltolain ja siihen liittyvän lainsäädännön tarkistamistarpeet sekä valmistella ehdotukset tarkistusten toteuttamiseksi.

Työryhmän tulee tehtävässään kiinnittää erityisesti huomiota seuraaviin aiheisiin:

- vesihuollon kehittämissuunnitelmien sisältövaatimukset ja suunnitelmien tarkistaminen määräajoin;
- vesihuollon erityistilanteisiin varautuminen, laitosten varautumissuunnittelu ja varallaolo;
- vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymispäätöksen sisältö ja päätöksen suhde

- vesihuoltolaitoksen velvollisuuksiin;
- vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistaminen vesihuollon palvelujen tarpeen vähentyessä;
- vesihuoltolaitoksen taloutta koskevien säännösten toimivuus;
- raakaveden tarkkailua koskevien säännösten toimivuus;
- hulevesien johtamisen tarkoituksenmukainen järjestäminen; sekä
- vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämismvelvollisuus ja siitä vapauttaminen.

Työryhmän tulee lisäksi selvittää tarve täsmentää vesihuollon maksujen yleisiä perusteita sekä kehittää valvonta- tai muita menettelyjä sen varmistamiseksi, että laitoksen perimät vesihuoltomaksut ovat yhtäältä kohtuulliset ja toisaalta riittävät ja että maksutulojen käyttö on asianmukaista vesihuoltopalvelujen ylläpitämiseksi pitkällä aikavälillä. Tässä työryhmän on otettava huomioon uusimmat selvitykset vesihuollon liiketoiminnan valvonnan järjestämisestä.

Organisointi

Puheenjohtaja:

vesihallintojohtaja Kai Kaatra, maa- ja metsätalousministeriö

Varapuheenjohtaja:

lainsäädäntöneuvos Jukka Pekka Tolvanen, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

vesiyli tarkastaja Minna Hanski, maa- ja metsätalousministeriö

ylitarkastaja Katri Nuuja, ympäristöministeriö / rakennetun ympäristön osasto

varalla: yliarkkitehti Aulis Tynkkynen, ympäristöministeriö / rakennetun ympäristön osasto

yli-insinööri Jorma Kaloinen, ympäristöministeriö / ympäristönsuojeluosasto

varalla: hallitussihteeri Satu Räsänen, ympäristöministeriö / ympäristönsuojeluosasto

neuvotteleva virkamies Jari Keinänen, sosiaali- ja terveysministeriö

varalla: erikoissuunnittelija Outi Zacheus, Kansanterveyslaitos

apulaisjohtaja Päivi Seppälä, Kuluttajavirasto

kehittämisisinööri Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto

varalla: lakimies Ulla Hurmeranta, Suomen Kuntaliitto

lakiasiain päällikkö Anneli Tiainen, Vesi- ja viemärilaitosyhdistys

varalla: toimitusjohtaja Rauno Piippo, Vesi- ja viemärilaitosyhdistys

osastopäällikkö Ari Nygren, Pirkanmaan ympäristökeskus

Pysyvä asiantuntija:

yksikönpäällikkö Markku Maunula, Suomen ympäristökeskus

Sihteerit:

vesihuoltosinööri Jarmo Siekkinen, Pohjois-Savon ympäristökeskus

lakimies Antti Belinskij, maa- ja metsätalousministeriö

Hulevesien hallintaa koskevien säädösten valmistelemiseksi työryhmän tulee huolehtia riittävästä yhteistyöstä maa- ja metsätalousministeriön 24.10.2007 asettaman tulvariskityöryhmän kanssa.

Työryhmä voi kutsua itselleen sihteereitä ja asiantuntijoita sekä perustaa jaostoja.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän työ suoritetaan virkatyönä ilman eri palkkioita. Työryhmän työstä aiheutuvat muut kustannukset maksetaan valtion talousarvion momentin 30.01.01 määrärahasta.

Maa- ja metsätalousministeri

Sirkka-Liisa Anttila

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Timo Kotkasaari

JAKELU Työryhmän puheenjohtaja, jäsenet, asiantuntija ja sihteerit

TIEDOKSI

Sisäasiainministeriö
Valtiovarainministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
- kansliapäällikkö Vaittinen
- talousyksikkö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Ympäristöministeriö
Alueelliset ympäristökeskukset
Suomen ympäristökeskus
Kuluttajavirasto
Suomen Kuntaliitto
Vesi- ja viemärlaitosyhdistys